

God weer vinden

Zacharias Heyes

God weer vinden

en waarom je Hem niet
hoeft te zoeken

Oorspronkelijke titel:

Gott wieder finden

Uitgegeven door Vier-Türme GmbH, Münsterschwarzach

© 2017 Zacharias Heyes

© 2018 Berne Media | abdij van berne

www.berneboek.com

Vertaling: Linda Jansen (www.creativitekst.nl)

Vormgeving omslag en binnenwerk: Garage BNO

NUR 728

Tenzij anders vermeld, zijn de aanhalingen uit de Bijbel overgenomen uit de Nieuwe Bijbel Vertaling (NBV), uitgegeven door het Nederlands Bijbelgenootschap, Haarlem © 2004.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 978-90-8972-226-3

Voorwoord 11

God vindt de mens

Veelzeggende Bijbelvoorbeelden 17

Adam en Eva 17

Abraham 21

Mozes 34

David 37

Maria 39

Jozef 40

Zacheüs 42

De vrouw bij de bron van Jakob 44

De leerlingen van Jezus 45

Jezus 49

God ontdekken:

Niet zoeken maar vinden! 57

God vinden in mezelf 59

De mens als evenbeeld van God 59

De mens als onderkomen van God 61

God in jouw lijf 67

Zelfaanvaarding 74

De mens als medeschepper 80

God vinden in anderen 59

De ontmoeting met de ander 84

De ander liefhebben 89

De gemeenschap als kerk 98

Wie God wil vinden, moet mensen zoeken 102

Doden begraven 142

Waar is de kerk?

Kanttekeningen 149

Onderweg 152

Klooster 159

Pelgrimeren 161

Meeleven 163

Rituelen 168

Voor de tijdgeest 173

Barmhartigheid 178

In plaats van een slotwoord 183

Voorwoord

Tijdens de viering van het 1200-jarig bestaan van het klooster Münsterschwarzach, waar we van november 2016 tot november 2017 met de monniken van de abdij bij stilstonden, was er in de kloosterkerk een door pater Meinrad Dufner ingerichte expositie te zien. Deze tentoonstelling was niet precies een historisch-chronologisch overzicht van de geschiedenis van ons klooster, maar meer een actualisering en modernisering van het christelijk geloof. Ook de koorruimte en altaarwand waren in de expositie gebruikt.

Pater Meinrad had links van de verzezen Christusfiguur een lange touwladder vanaf het plafond neergelaten. Het was niet moeilijk om daar een ladder naar de hemel in te zien. Deze viel op door de vormgeving en de interpretatie van dit symbool. De ladder was gewikkeld in goudkleurig reddingsfolie, zoals veel mensen wel kennen uit de EHBO-kit van een personenauto. Je kon de goudkleurige ladder vanaf de ingang van de kerk al zien en hij was een echte blikvanger voor iedere bezoeker die binnenkwam. Een heleboel mensen dachten dat deze ladder daar hoorde, als deel van de inrichting, zo naadloos paste het kunstwerk in zowel de

omgeving als onze geloofs- en levensgeschiedenis.

De hemelladder doet in eerste instantie denken aan het verhaal van Jakob, een van de aartsvaders van Israël in het Oude Testament. Jakob had zijn broer Esau het eerstgeboorterecht van hun vader Isaak ontstolen. Toen Esau wraak wilde nemen moest Jakob vluchten naar Charan. Onderweg ging hij liggen slapen met zijn hoofd op een steen en droomde van een 'hemelladder'. In zijn droom zag hij een ladder die van de aarde tot in de hemel reikte en waarop engelen van God omhooggingen en afdaalden. Jakob was erg onder de indruk van deze droom en zei toen hij wakker werd:

Dit is zeker, op deze plaats is de Heer aanwezig.

Genesis 28:16

Plotseling werd hij met ontzag vervuld en zei:

Wat een ontzagwekkende plaats is dit. Dit is niets anders dan het huis van God, dit moet de poort van de hemel zijn!

Genesis 28:17

Hij zalfde de steen die als kussen had gediend met olie en zette hem overeind. Als hij God zou leren kennen als iemand die hem heelhuids uit deze situatie en in zijn leven zou leiden, wilde hij naar deze plek terugkeren en een huis voor de Heer bouwen. Jakob begrijpt dat God aanwezig is op

de plek waar hij nu staat. Hij is er, op deze aardse plek, hij zit niet alleen 'boven in de hemel'.

Ik weet nog goed dat ik weer met nieuwe ogen naar mijn geloof keek toen ik voor het eerst aan een rondleiding door deze expositie van pater Meinrad deelnam. Dat kwam vooral door iets wat mijn medebroeder vertelde. Hij zei dat het opmerkelijkste kenmerk van de christelijke godsdienst is, dat de mensen zich niet constant in allerlei bochten hoefden te wringen om toegang tot God te krijgen of van alles moesten presteren om door God aanvaard te worden. Met andere woorden: ze hoeven zich niet de hele tijd het hoofd te breken over hoe ze tot God kunnen opklimmen of hoever ze al zijn op de ladder naar God in de hemel. Integendeel. Het christendom rust op de veronderstelling dat de basale beweging van God uitgaat naar de mensen. Om in het beeld te blijven: Hij is allang uit de hemel afgedaald en bij de mensen gekomen.

De doorslaggevende gebeurtenis hierbij is de incarnatie van God in Jezus. Christenen geloven dat God in Jezus zelf een mens is geworden. Hij stond dicht bij de mensen, heeft hun zijn liefde en vriendschap geschonken, hen genezen en eigenwaarde gegeven. De mens die Jezus heeft ontmoet, krijgt door deze ontmoeting nieuwe verwachting, hoop en kracht. In de gedaante van een mens heeft God de mens gevonden en Hij verlangt ernaar om tastbaar bij hen aanwezig te zijn, omdat Hij van de mensen houdt.

De goudkleur van de reddingsfolie die pater Meinrad om de ladder had gewikkeld, heeft niet alleen een praktische

functie maar ook een symbolische. Als kostbaar edelmetaal verwijst het naar de kostbare waarde die een mens als scep- sel van God voor de Schepper heeft. Een mens is voor hem onmetelijk veel meer waard dan goud. Als je op zoek wilt naar God, is het devies niet in de eerste plaats om steeds in de zoekmodus te zijn, maar om innerlijk bereid te zijn je door God te laten vinden, Hem in en onder de mensen te ontdekken.

Veel generaties zijn echter gevormd door een chris- telijke opvoeding waarin de mensen werd geleerd hoe ze moesten zijn, wat je als 'goed christen' moest doen en laten omdat de eeuwige God niet van je hield als je bepaalde din- gen wel of niet deed. Daarom leeft tot op de dag van vandaag bij veel mensen het idee dat Jezus moest sterven aan het kruis omdat er een offer nodig was om God tot bedaren te brengen. De zonde van de mens, aldus het verhaal, had Hem in woede ontstoken, beledigd en gekwetst, zodat een offer noodzakelijk was geworden.

Dan is het een ontspannende gedachte dat God de mens gevonden heeft en dat Hij ook nu nog naar hem of haar op zoek is. Dat je je als mens mag laten vinden. Dat is een gedachte die bevrijdt. Met dit boek wil ik de lezers en le- zersessen uitnodigen mij te vergezellen op een weg om God (weer) te vinden. Terwijl je midden in je leven staat. Midden in je dagelijkse routine.

Op het eerste traject van deze weg, in deel 1 van het boek, ontmoet je mensen uit de Bijbel en hoor je over hun sleutelervaringen met God. Met de komst van Jezus wordt

duidelijk dat God niet alleen naar de mens en dicht bij de mens gekomen is, maar ook in de mens. Hij is mens geworden en in die hoedanigheid wordt Hij reëel en zichtbaar voor anderen. In het tweede deel gaat de weg verder naar de ontdekking van God in jezelf en in de ander. Want in Jezus wordt het duidelijk: wie God wil vinden, moet op zoek naar mensen. In deel 3 mondt die weg uit in de uitdaging die dit voor de kerk met zich meebrengt: als God midden in het leven, midden in de dagelijkse routine, midden in mensen en midden tussen de mensen is, dan is dat precies de plek waar de kerk moet zijn.

De kerk moet opbreken, naar de mensen toe. Bij hen zijn. Maar dat heeft gevolgen voor de eredienst, de rituelen en het profiel van de kerk van tegenwoordig. De vraag is: onderhoudt de kerk een traditie, liturgie en vormen, of stemt ze af op de omstandigheden van de moderne mens? Wordt ze star of vindt ze met levende mensen de levende God?

Ik wens jullie allemaal een verrassende ontdekkingsreis!

God vindt de mens

Veelzeggende Bijbelvoorbeelden

Adam en Eva

Volgens het eerste scheppingsverhaal, dat verteld wordt in het boek Genesis in het Oude Testament, heeft God op de zesde dag de mens geschapen. Er wordt over Adam gezegd dat hij als beelddrager, als evenbeeld van God geschapen is. Deze uitspraak is nog steeds het fundament van de unieke waardigheid van de mensen: samen met de hele schepping zijn ze niet zomaar een ‘toevalstreffer’ of gril van de evolutie, maar het resultaat van de actieve wil van God. Terwijl het scheppingsverhaal door fundamentalistische stromingen in vooral de Verenigde Staten op grond van deze verwoording letterlijk wordt genomen, klinken er in de moderne wetenschap ook stemmen dat er, ondanks alle complexiteit, een betekenis, een idee, een plan aan de schepping ten grondslag moet liggen.

Hier komen evolutietheorie en Bijbelse geschiedenis bij elkaar. Het Bijbelverhaal is niet bedoeld als een exact en chronologisch-wetenschappelijk verslag over het ontstaan van de wereld, maar als een antwoord op de vraag: wat is het idee erachter? Terwijl de evolutietheorie de vraag beantwoordt hoe de schepping, de aarde, het universum, de kosmos is ontstaan en welke processen zich wanneer en hoe voltrokken hebben, geeft de Bijbel een antwoord op de vraag naar het waarom en waartoe, naar de zin van alles.

De scheppingsverhalen (er zijn er namelijk twee, in Genesis 1:1–2:4a en Genesis 2:4–25) weerspiegelen de vraag naar de oorsprong van de wereld. Ze zijn geschreven tegen de achtergrond van het wereldbeeld op het moment dat ze geschreven werden (ca. 500 v.C.) en dat verklaart bepaalde zinnen die op de lezers van nu vreemd overkomen. Een daarvan vind ik de instructie van JHWH dat de mensen de schepping tot onderdaan moeten maken, wat in een nieuwere vertaling is weergegeven als ‘onderwerpen’. Een andere is de uitspraak dat de vrouw uit de man – namelijk uit een rib van Adam – is ontstaan.

In de omgang met deze verhalen is het belangrijk hier de eigenlijke woorden of bedoeling te vinden en te doorgronden. Helaas is de opdracht om de aarde onderdanig te maken lange tijd letterlijk genomen. Wat bedoeld wordt is een houding die de hulpbronnen van de aarde beschermt en voor iedereen beschikbaar maakt. Het betekent dus niet dat de mensen de wereld voor hun eigen doeleinden moet uitbuiten, maar dat ze de verantwoordelijkheid hebben om

te zorgen voor het welzijn van alle levende wezens: mensen, dieren en planten.

Op basis van de Bijbelse context dat de vrouw uit een rib van de man is genomen was de norm in veel vroegere samenlevingen – en het komt nog steeds veel voor – dat de vrouw eerder dienstbaar was aan de man dan een gelijkwaardige partner. Maar in het zogenaamde tweede scheppingsverhaal (Genesis 2:4–25) staat ook dat God de mens als man en vrouw geschapen heeft. Dat laat aan duidelijkheid niets te wensen over. Daar vind je geen onderscheid, maar alleen ‘en’, een met elkaar en op elkaar betrokken zijn.

Toen in Duitsland onlangs de mogelijkheid van het burgerlijk huwelijk tussen twee mensen van hetzelfde geslacht aan de orde was, hebben bisschoppen en politici zich stelselmatig op deze uitspraak beroepen en erop gewezen dat het huwelijk een levenslange verbintenis tussen een man en een vrouw is, omdat God de mens als man en vrouw geschapen heeft. Toen deze tekst ontstond, was dat beslist de gangbare samenlevingsvorm. Een spannend detail in de in 2016 nieuw verschenen *Einheitsübersetzung* is dat hier gezegd wordt dat God ‘mannelijk en vrouwelijk’ schiep. Daar hoor ik in doorklinken dat God mannelijke en vrouwelijke eigenschappen in de schepping en in de mens heeft gelegd, die ook in de mens naar hun aard tot uitdrukking komen en een wisselwerking op elkaar hebben.

Wat mij betreft gaat het hier over alle mensen die niet meer in het klassieke patroon van een man-vrouwrelatie

passen, die homoseksueel voelen, leven en liefhebben, over alle biseksuelen die zich niet uitsluitend man of vrouw voelen en transgenders die ervaren in een verkeerd lichaam te zijn geboren. Deze thema's moeten naar mijn mening theologisch doordacht worden en wetenschappelijke en psychologische inzichten moeten daarin meegenomen worden. Als er in het christelijk geloof op grond van deze scheppingsverhalen tot dusver van uit is gegaan dat de mens eenduidig man of vrouw is en deze twee exclusief op elkaar betrokken zijn, is nu de vraag actueel hoe deze thema's vanuit de Bijbel in te passen zijn.

In de katholieke kerk is weliswaar respect voor mensen die geen heteroseksuele aanleg hebben, maar wordt hun verboden hun gevoelens, hun liefde, hun leven daarnaar vorm te geven. Ik zie de uitleg van het scheppingsverhaal dat alleen de man en de vrouw voor elkaar geschapen zijn, niet als de enig juiste. Beslissend en fundamenteel in het Bijbelverhaal over de schepping van de mens is dat God een proces heeft geïnitieerd waarin de mens als zijn beelddrager op aarde leeft. Als beelddrager van God verdienen mannen en vrouwen hoogachting en respect. Het doet er niet toe tot welk ras, welke cultuur, welke natie ze behoren, ze hebben recht op een partner die gelijkwaardig aan hen is. Ze mogen en moeten in deze mens, op wie ze betrokken zijn, de grootheid en schoonheid van God zien. God schiep de mensen en legt zichzelf in hen. Het is interessant dat God zichzelf in het scheppingsverhaal in het meervoud aanduidt. Er staat: